Ungdomsmottagningar kan inte vara neutrala när unga utsätts för rasism

Ungdomsmottagningar möter unga i ett samhälle där rasism och intolerans normaliseras. Det påverkar ungas hälsa, tillit och möjlighet att söka vård. Därför kan vi inte förhålla oss neutrala. Vi som arbetar på ungdomsmottagning möter ungdomar som rasifieras och som bär på oro, rädsla och känslan av att inte höra till. Vi möter ungdomar som påverkas direkt av rasism och diskriminering, men också de som påverkas av det samhällsklimat som vuxit fram omkring oss.

Rasism har normaliserats i Sverige. Det konstaterar Institutet för mänskliga rättigheter i sin årsrapport (IMR, 2026). Även FN:s rasdiskrimineringskommitté har riktat skarp kritik mot Sverige för brister i arbetet mot rasism och diskriminering (CERD, 2025).

Rasistiskt motiverade hatbrott utgör ca 50% av alla anmälda hatbrott (Brottsförebyggande rådet, 2025) och rasistisk retorik har normaliserats i samhällsdebatten (IMR, 2026). Flera aktörer, yrkesverksamma, forskare och sakkunniga har varnat för att lagförslag och reformer inom migrations- och kriminalpolitiken medför risker för diskriminering och inskränkningar av grundläggande rättigheter. Det gäller bland annat nya lagar om skärpta vandelskrav, informationsplikt och sänkt straffbarhetsålder (Amnesty International, 2025; Barnombudsmannen, 2025; IMR, 2026). Detta är verkligheten som Sverige befinner sig i idag. Verkligheten som också påverkar våra ungdomar vi möter på ungdomsmottagningen.

Konsekvenser för hälsa

I samtal med unga ser vi tydligt kopplingen mellan diskriminering och hälsa. Rasism påverkar den psykiska hälsan genom stress, oro, utanförskap och känslor av maktlöshet. Vi möter unga som oroar sig för egna eller familjemedlemmars uppehållstillstånd. Vi möter unga som bär på erfarenheter av att inte bli trodda eller bli misstänkliggjorda och som påverkas av att ständigt höra att människor som dem själva är ett problem, ett hot eller en belastning i samhället. Vi ser också hur erfarenheter av diskriminering och rasism leder till minskad tillit till vård, myndigheter och samhället i stort. Det riskerar leda till att unga inte vågar söka stöd eller vård vilket förstärker utanförskap.

Ojämlikhet och strukturell rasism

Rasism innebär inte enbart hatbrott och extrema handlingar. Det kan också handla om små kommentarer, blickar, antaganden och fördomar som över tid bidrar till känslor av utanförskap och otrygghet. Rasism syns även på strukturell nivå, exempelvis genom ojämlika ekonomiska förutsättningar. I Sverige växer en betydligt större andel barn med utländsk bakgrund upp i ekonomisk utsatthet jämfört med barn med svensk bakgrund (SCB, 2026).

Rasism samspelar dessutom med andra maktordningar såsom klass, kön, sexualitet och funktionsnedsättning. En rasifierad lesbisk tjej kan bli exkluderad på grund av normer kring kön, sexualitet och samtidigt bli exkluderad på grund av rasistiska stereotyper om vem som

antas vara homosexuell. En ungdom med intellektuell funktionsnedsättning som dessutom rasifieras kan möta flera lager av utsatthet. När flera former av utsatthet och diskriminering sammanfaller så ökar också risken för ohälsa och utanförskap. Därför behöver vi förstå ungas livsvillkor i hela deras komplexitet.

Tystnad är inte neutral.
Rasism påverkar individers hälsa negativt, begränsar livschanser och underminerar ett jämlikt samhälle. Alla vi som arbetar med och möter ungdomar har ett ansvar. Genom att aktivt arbeta antirasistiskt och för jämlikhet så bygger vi tillit, motverkar utanförskap och bidrar till ett mer tryggt och medmänskligt samhälle för oss alla. Det handlar om att lyssna på unga och deras behov, säga ifrån mot rasism, skapa trygga rum och ta vårt professionella ansvar att stå upp för alla ungas lika rättigheter.

Vi kan inte fortsätta som vanligt samtidigt som rasism och intolerans normaliseras omkring oss. Tystnad och passivitet är inte neutral. Vi som jobbar på ungdomsmottagningar vill visa att vi är många som tar ställning mot rasism - både för ett jämlikt samhälle i stort och för den enskilde ungdomen. Att stå upp för alla ungas lika värde är inte ett sidouppdrag. Det är en del av vårt professionella ansvar.

Underskrifter

Antirasistiska arbetsgruppen inom Stockholms läns ungdomsmottagningar:

Annie Boroian, kurator

Ebba Tato, barnmorska

Elin Forsling, kurator

Kristoffer Söderström, kurator

Lotta Örnberg, kurator

Louise Rehn, barnmorska

Mantha Kasagianni, kurator

Natasha Dumas, kurator

Rovinah Norberg, barnmorska

Föreningen för Sveriges Ungdomsmottagningar (FSUM)